

סמסטר ב', מועד ב', תשס"ז
 תאריך הבחינה: 12.10.2007
 מספר קורס: 0365-2111

בחינה במבוא לתהליכים סטוכסטיים
 המורה: פרופ' בוריס צירלסון

משך הבחינה: 3.5 שעות.
 מותר להשתמש בדף סכום אישי ובמחשב כיס.
 סה"כ הנקודות הוא 120. רצוי לענות על כל השאלות.

בהצלחה!

שאלה 1

=50

בכד ראשון יש i כדורים, ובכד שני $N - i$ כדורים. בוחרים באקראי אחד מ- N הכדורים ומעבירים אותו לכד האחר. חוזרים על זה עד שמספר הכדורים בכד הראשון יגיע ל-0 או ל- $\frac{N}{8}$. (N מתחלק ב-8, $0 < i < \frac{N}{8}$). נגדיר מאורעות

A : מספר הכדורים בכד הראשון יגיע ל-0;
 B : מספר הכדורים בכד הראשון יגיע ל-0 ב- i שלבים (כלומר, $0 \leftarrow 1 \leftarrow \dots \leftarrow i - 1 \leftarrow i$).

(א) הוכח שהתהליך יסתיים כמעט בטוח.

10

.....

(ב) מצא את ההסתברות של B .

10

(ג) הוכח שהתהליך $M_n = h(X_n)$ הוא supermartingale; כאן X_n הוא מספר הכדורים בכד הראשון בשלב ה- n , והפונקציה h מוגדרת ע"י

10

$$h(x) = x!(N - x)! \left(1 + \frac{4x}{N}\right), \quad x = 0, 1, \dots, \frac{N}{8}.$$

.....

(ד) בעזרת (ג) הוכח ש-

10

$$\mathbb{P}(A) \leq \frac{1 + \frac{4i}{N}}{\binom{N}{i}}.$$

.....

(ה) האם ההסתברות המותנה $\mathbb{P}(B|A)$ שואפת ל-1 כאשר $N \rightarrow \infty$?

10

שאלה 2

- (א) צופה טלוויזיה צופה באחד משני ערוצים. כשמתחילה הפסקת פרסומות הוא מעביר לערוץ האחר. בממוצע יש בשעה λ_1 הפסקות כאלה בערוץ 1, λ_2 הפסקות בערוץ 2. ברגע נתון, מה הסיכוי לצפיה בערוץ 1? הפסקות פרסומות הן קצרות, ומהוות זרמי פואסון ב"ת. התפלגות הערוצים הנצפים היא סטציונרית.
- .....
- (ב) כמו (א), אבל יש שלושה ערוצים (1, 2, 3), וכל מעבר הוא לערוץ הבא (כלומר, $1 \leftarrow 2 \leftarrow 3 \leftarrow 1 \leftarrow \dots$). הקצבים $\lambda_1, \lambda_2, \lambda_3$ ידועים. מצא את ההתפלגות הסטציונרית.
- .....
- (ג) כמו (ב), אבל כל מעבר הוא קדימה או אחורה בסיכויים 0.5, 0.5 ללא תלות באחרים. (קדימה זה $1 \leftarrow 2 \leftarrow 3 \leftarrow 1 \leftarrow \dots$, אחורה זה $3 \leftarrow 2 \leftarrow 1 \leftarrow 3 \leftarrow \dots$).
- .....
- (ד) כמו (ב), אבל מעבר אחורה קיים מערוץ 3 בלבד (כלומר, $2 \leftarrow 1$, $3 \leftarrow 2$, אך $1 \leftarrow 3$ או $2 \leftarrow 3$).
-
-

שאלה 3

- (א) האם יתכן שתהליך X_n הוא שרשרת מרקוב, אך תהליך $Y_n = X_n^2$ אינו שרשרת מרקוב? (הוכח או תן דוגמת נגד).
- .....
- (ב) האם יתכן שתהליך X_n אינו שרשרת מרקוב, אך תהליך $Y_n = X_n^2$ הוא שרשרת מרקוב? (הוכח או תן דוגמת נגד).
- .....
- (ג) האם יתכן שתהליך X_n הוא שרשרת מרקוב, אך תהליך $Y_n = X_n^3$ אינו שרשרת מרקוב? (הוכח או תן דוגמת נגד).
-
-